

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Sermones prestantissimi viri Roberti de Latio: ordinis
Minoru[m] sacre theologie professoris: pontificis
Aquinatis**

Caracciolo, Roberto

Lugd., Anno d[omi]ni. M.ccccxiiij. vi. no.Maij.

Feria. v. de gr[ati]a capitis nostri: qualiter iesus gratia est caput omnium
nostrum. Sermo. xix.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70607](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70607)

Feria. V. post do. III. aduentus. Ser. XIX

¶ Ira per zelū sapiētes turbat: ergo cui
 rps fuerit sapiētissim⁹ & optimus: ma-
 luit eā habere q̄ vincere. Itē sup illud
 Job. v. Virū stultū interficiat iracūdia:
 Grego. dicit: Ira sicut per vitium oculū
 mentis excecatur: ita per zelū turbat. S;̄
 oculos mētis in xpo nec excecari potuit
 nec turbare: cū ipse esset in cotinuo vsu
 cōtēplationis: ergo nō videt q̄ aliqua
 affectio ire in eo fuerit. ¶ Respōdet ad
 hoc s̄m Ricb. in. iij. dist. xij. ar. iij. q. iij.
 q̄ ira tripliciter pōt accipi. Uno mō p
 superabūdantia que s̄m p̄m. iij. Etb.
 xij. c. d. iracūdia. & sic ira nō fuit i xpo.
 Alio mō accipit ira p volūtate iudicā-
 di aliq̄d male factū: & sic ira est in apeti-
 tu intellectū: & hoc mō fuit in ch̄isto.
 Tertio mō accipit ira p quadā passione
 appetitus sensitīui insurgente ex appie-
 hensione illate iniurie: vt possibilis vin-
 dicari s̄m cū difficultate. Si em̄ app-
 hendat iniuria vt nō possibilis vindica-
 ri: nō insurgit nisi passio tristitię. S;̄d
 apprehendatur vt possibilis vindicare
 absq; omni difficultate: tūc nō insurgit
 passio ire: q̄ tunc talis vindicta nō ap-
 prehenditur sub rōne ardui. Hoc tertio
 mō fuit passio ire in appetitu sensitīuo
 aīe xp̄i: ex hoc q̄ apprehendebat, inferri
 deo iniuriā a pctōibus quantum in eis
 erat: que iniuria possibilis erat vindica-
 ri cū difficultate: s̄m nō ex parte dei: sed
 ex parte pctōz rebellū & diffialiū ad pe-
 nitētie susceptiōem & ex parte nature
 humane si suis naturalibus relinquere-
 tur. Hoc tñ passio in xpo nō fuit contra
 imperiū rōnis: nec preter imperiū: nec
 de necessitate: sed ad imperiū volun-
 tatis: & s̄m rectum ordinez rōnis. ¶ Ad
 primum ergo dicit Ricb. q̄ quis ira p
 zelū turbet hoīes sapiētes alios a xpo:
 s̄m xpm nūq̄ turbauit: q̄ sicut dispē-
 satūe factū fuit q̄ gloria aīe xp̄i in cor-
 pus & sensualitatē nō redūdaret: ita di-
 spēsatiūe factū fuit vt passio partis sen-
 sitīue in nullo rōnem turbaret. ¶ Ad se-
 cundum dicit q̄ ira per zelum in alijs hoī-
 bus turbat in aliquo rationem ad tem-

pus propter debilitatē intellectus eoz.
 In xpo autē fuit semper intellectus for-
 tissimus & clarissim⁹: ideo nullo modo
 turbari potuit. Quare si recte sapere vo-
 luerimus atq; sentire: dicimus q̄ rps
 passiōē ire in se suscepit contra duriciē
 pctōz impententiū: nō solū eoz q̄ tūc
 erant: sed oīm quocūq; taz presentū
 q̄ futuroz: ex quo mēs eius iusticie ze-
 lo succensa commouebat cōtra pctōies
 obstinatos & duos. Non enim sine cau-
 sa allocutus est blande peccatricem pe-
 nitentem deprehensam in adulterio: la-
 tronem pendentem in cruce: & reliquos
 de quibus legitur in euangelijs. Phari-
 seos hō dura increpatione asprimis ver-
 bis & facie tremebunda reprobendit et
 increpauit: qm̄ sicut ex rōne mitis eē de-
 bebatur & pius peccatoribus penitentib⁹
 ita econuerso seuerum & durū debebat
 se ostendere impententibus & obstina-
 tis: sicut etiam in die iudicij manifesta-
 bitur qm̄ congregabuntur ante ipsum
 omnes gentes. Tunc videbunt qui dus-
 ri sunt qui conuerti nolunt: qui penitē-
 tiam negligūt: q̄ grauis erit ira filij dei
 qm̄ sine vlla compassione proferet furis
 bundam & tremebundam sententiam:
 Ite maledicti in ignem eternum &c. O
 q̄ iracūda erit tūc reprobis facies sua.
 O q̄ terribilis erit tunc eius aspectus.
 Non est presentis disputationis in tali
 bus dilatarī. Sed hec pauca diximus
 ad ostendendū q̄ rōnabiliter ira fuit in
 xpo: q̄ est b̄dictus in sc̄la. Amen.
 ¶ Feria quinta post tertiam dominicaz
 aduentus de gratia capitis nostri qua-
 liter iesus gratia est & caput omniū nos-
 trum. Sermo. xix.
 ¶ Iesus caput pponit. Fructus. xix.
Quius autēz.
 Iterū vbi. s. Congregauit in vnum electos suos
 os dñs iesus ch̄istus: q̄
 bus eandem dedit regu-
 lam charitatis: qua fit vt s̄m sententiā
 apostoli multa membra vnum corpus

feria. V. post do. III. aduentus. 1

constituant: vnamq; faciant ecclesiam in spiritu sancto adunatam: ex qua ordinatur et colligitur exercitus celestium civitatum in superna hierusalem. Et quoniam non expedit sine capite esse corpus per consolationem omnium dilectorum iesus christus dei filius ipsorum caput meruit esse: cui omnes quantum possumus inherere debemus. Proinde pro nostra instructione in presenti sermone dicemus de gratia capitis nostri: et de his qui sunt membra eius sub vno fructu qui est. Iesus caput proponit. Pro cuius declaratione tres conclusiones erunt notande.

Prima de convenientie.

Secunda de dependentie.

Tertia de influentie.

¶ In christo convenit esse caput.

Capitulum. s.

Quoniam conclusio dicitur convenientie. In qua scire debemus quod christo convenit esse caput ecclesie: put testat apostolus ad Ephesios. s. di. Ipsum dedit caput supra omnem ecclesiam que est corpus ipsius. et ad Colossios. s. Ipse est caput corporis ecclesie. Quod sic esse intelligendum declarat Alexander. in tit. q. xij. m. e. y. art. s. s. v. metaphouice intelligat esse caput: quod de christo dicitur: quod duplici ratione.

Primo ratione superioritatis.

Secundo ratione dignitatis.

Tertio ratione prouidentie.

Quarto ratione gratie.

¶ Primo dicitur esse caput ratione superioritatis. Quia sicut rex dicitur esse caput regni: ita per suum imperium mouet regnum: ita christus qui secundum quod homo est rex regni: et habet regnum supra omnem creaturam: secundum quod habetur Apocalypsis. xix. Et erat scriptum in femore suo: Rex regum et dominus dominantium. ¶ Secundo dicitur esse caput ratione dignitatis: quod melius et dignius in quolibet genere: caput dicitur esse in illo genere: sicut leo dicitur esse caput animalium: quod est dignius et nobilissimum omnium animalium ita christus qui dignissimus et nobilissimus est caput omnium creaturarum rationabilium.

¶ Tertio dicitur esse caput ratione prouidentie. Nam paterfamilias dicitur esse caput sue familie: quod omnibus prouidet. Cum ergo christus se habeat per hunc modum ad ecclesiam: quod pastor est et episcopus animarum et prouidet et regit ecclesiam. Unde. s. Petrus. ij. Eratis enim sicut oues errantes: sed conuersi estis nunc ad pastorem et episcopum animarum vestrarum: ideo merito dicitur caput. ¶ Quarto dicitur esse caput ratione gratie. Nam ipse caput ita ab anima perficitur per sensum quod in capite sunt omnes sensus: non autem in corpore. Ita christus a spiritu sancto accipit omnes modos gratie sicut caput ab anima. Nos autem sicut membra: quod nos omnes sensus gratie ab ipso recipimus. Et hoc est quod dicit Augustinus ad Dardanum. In capite quod est christus sunt omnes sensus gratie: in aliis vero est solus tactus: quibus datus est spiritus sanctus ad mensuram. Dicitur ergo christus caput secundum has proprietates: quod est velut rex: et quod est dignissimus rationabilium creaturarum: et quod est in ratione prouidentie: et quod habet plenitudinem gratie quantum ad omnes sensus gratie. Et sic dicatur esse caput metaphouice: tamen proprie dicitur caput ex influentia: ut sicut caput influit sensus et motus secundum diuersas partes eius: quod ab anteriori parte capitis fluunt nervi per quos fluunt sensus ad membra: a posteriori vero parte fluunt nervi per quos fluunt motus ab anima ad singula membra. Similiter christus in ecclesia influit sensus et motum spiritualiter. Sensum influit per fidem: motum vero per amorem. Verum tamen est aduertendum quod caput ecclesie dicitur dupliciter: scilicet communiter et proprie. Communiter tota trinitas est caput ecclesie. Tota enim mouet et regit ecclesiam: et infundit ei gratias: qua sentiat per fidem et moueatur per charitatem. Unde in ratione regentis et influentis se habet ad ipsam. Proprie vero dicitur caput christus homo sive deus homo secundum humanitatem: quod hoc modo se habet ad ecclesiam secundum rationem conformatis.

ad ipsam per gratiam et naturam.

¶ Quia multi habent dependentiam a christo capite.

Secunda conclusio de dependentia. In qua videre debemus quod sunt illi qui tanquam membra a christo capite habent dependentiam: sive illi inhereant et uniantur: et specialiter quantum ad quatuor.

Primo quantum ad angelos.

Secundo quantum ad electos.

Tertio quantum ad reprobos.

Quarto quantum ad utrumque compositum.

¶ Primo consideremus quantum ad angelos si ipsum est caput christus. Ad quod dicendum videtur quod non: quia unius nature sunt caput et corpus. Sed christus in quantum homo et angelus: non sunt eiusdem nature: ergo christus secundum quod homo non est caput angelorum. Sed contrarium dicitur ab apostolo ad Colossios. ubi loquitur de christo cum ait: Qui est caput omnis principatus et potestatis. Insuper omnia subiecit deus sub pedibus eius: ut dicitur ad Hebræos. in autoritate psalmiste. Ubi loquitur glo. Sicut pes est infima pars corporis: sic in christo infima pars est humanitas quam angeli adorant. Ex quo relinquitur quod angeli sunt subiecti ipsi humanitati christi. An si christus dicitur caput ecclesie: ut dicebatur paulo ante: eo quod regit ecclesiam sibi subiectam: similiter debet dici caput angelorum: eo quod imperat ipsis sibi subiectis. Ex quo respondere possumus ad illud quod adducebatur in contrarium: quod si dicatur caput per metaphoram qua res dicitur caput rei sicut ut mouens et imperans ipsi: sic ipse christus in quantum homo est caput angelorum: quia est res constitutus super eos. Si autem dicatur caput secundum conformitatem nature: sic christus in quantum homo non est caput angelorum simpliciter: sed secundum quod non est conformis angelis in natura simpliciter: sed secundum quod dicitur quod aia rationalis quantum ad partem superioris

intellectuam habet conformitatem cum angelis. Est ergo caput ipsis in quantum conformatur ipsis in natura per partes rationis intellectiuas: homo autem est caput simpliciter: quia habet plenam conformitatem cum illis. ¶ Secundo consideremus quantum ad electos: sic omnium electorum vel aliquorum christus est caput. Et quod non sit omnium caput probatur. Nam christus proprie est caput secundum quod homo. Sed non fuit homo ante incarnationem. Ergo non fuit caput sanctorum patrum. Ad hoc respondet glo. super. c. j. ad Colossios. que reus. Cum ecclesia ab Abel ceperit: quod christus caput eorum est qui tunc fuerunt. Et dicit quod christus deus est caput secundum diuinitatem et secundum humanitatem. Secundum diuinitatem fuit principium et fundamentum ecclesie: quia omnes iustos qui ab Abel usque ad ultimum iustum fuerunt et futuri sunt generaliter virtute diuinitatis illuminauit. Secundum humanitatem potest dici caput vel principium ecclesie: quia super fidem humanitatis eius fundata est. Et hoc expresse relinquitur quod si ecclesia fuit fundata super fidem humanitatis sue ante incarnationem: et ex eo dicitur caput quo est fides de sua humanitate: ergo est caput eorum qui fuerunt ante incarnationem fidelium sicut eorum qui sunt post incarnationem. Nam si diceretur caput solus: quia habet humanitatem: tunc esset caput fidelium et infidelium equaliter: cum secundum humanitatem equaliter conueniat cum hominibus fidelibus et infidelibus: quod maximum esset inconueniens. Ideo caput deus: non quod est homo in re: sed quod est homo in fide: et creditus est esse homo ab omnibus electis: licet tempore variato: quia patres antiqui fidem habuerunt de ipso iam venturo: et nos fidem habemus: quia iam uenit. An omnium electorum est caput. Et de hoc Augustinus ponit exemplum in libro de cathedra sandis rudibus: quod habet Genesim. xxxviii. c. de filio iude et Thamar vidue: in quorum natiuitate sarā prior edurit manum in qua obstetric ligauit coccinū dicens: Hic egredietur prior. Illo modo retrohente manum: egressus est alter. Sic dicit

Feria. V. post do. III. aduentus.

Aug. ¶ sicut zaram dū nasceretur pū
emissit manus: postmodū caput secutū:
est: deinde cetera mēbra. Sed tñ caput
dignitate et potestate p̄cessit: licz tpe se
queref. Ita xps mediator dei et hoium
in patriarchis et p̄phetis p̄misset ma-
num anteq̄ appareret in carne: vincu-
lis legis superbū populū astringētē si-
ne cōpimentē: tpe aut̄ nascēdi secutus
est caput corporis ecclesie: cui adhe-
runt oēs fideles credendo. ¶ Tertio cō-
sideremus quātū ad reprobos qui sunt
in fide et charitate: non tñ perseveran-
tes: vtrū xps sit caput ipsoꝝ. Et videt̄
q̄ non: qz corpus xpi verū qd̄ traxit de
virgine est figura et sacramentū cor-
poris mystici qd̄ est ecclesia: qz sicut corpus xpi
cōpactū est ex purissimis sanguinibus
virginis et pertinētibz ad gloriā resur-
rectionis: ita a fili corpore mysticus qd̄
est i ecclesia cōpagnatū debet esse ex pu-
rissimis et fidelissimis animabus prinē-
tibus ad gloriā resurrectionis: ergo nō
sunt mēbra ecclesie nisi prinētes ad glo-
riam resurrectionis. Sed reprobi in fi-
de existētes et charitate: qui tñ non pse-
uerabunt: et infideles: nō pertinent ad
gloriā resurrectionis: licz prinēat ad re-
surrectionē: ergo nullus reprob⁹ est mē-
brum ecclesie. Et sic xpus non est caput
reproboꝝ etiam existentū in charitate.
¶ Ad hoc respōdet Alex. vii. s. s. ii. q̄
esse membra xpi vel ecclesie non ponit
nisi sensum gratie per fidem et motus p̄
amorem et charitatem et cōformitatē cū
xpo in natura. Et quia ista sunt i repro-
bis existentibus in fide et in charitate:
licz non cum perseverantia: ideo q̄ diu
sunt ista in illis concedendū est q̄ sunt
membra xpi et ecclesie: et comparant̄ ad
xpm: tanq̄ ad caput: quantū ad presen-
tem statum in quo sunt in fide et in cha-
ritate. Quando aut̄ postea discedēt ab
istis: tunc erunt membra abscisa a cor-
pore ecclesie. ¶ Ad rationem in p̄trariū
est dicendū q̄ corpus xpi verum figura
est et sacm̄ corporis mystici quantū ad
presentē statū: sed nō quātū ad futurū.

Ratio aut̄ p̄cedit: ac si respiceret statū
futurum: cuiz obijcit pertinentibus ad
gloriā resurrectionis. Et qd̄ de reprobis
dicimus qui tamen sunt in fide et chari-
tate: de malis intelligere debem⁹: s; ad
vniōnē corporis mystici siue ecclesie nunq̄
proprie pertinēat existētes in peccato
mortali. Verūtñ differt dicere vnitates
ecclesie et corporis ecclesie. In vnitatem nāq̄
ecclesie sunt boni et mali dummodo ha-
beāt fidē rectā. Et hoc est qd̄ h̄ Mar-
rii. ¶ ipsi tritico adiuncta est zizania.
Ubi dicit Aug. q̄ ecclesia est ager in quo
radicantur tritici. i. boni et zizania hoc
est mali. Et tñ in fine separabunt. Anis-
tas nō corporis ecclesie non est nisi p̄ fidē
formatā charitate: sicut dicit Dugo li.
de sacramentis. Ideo mali non sunt de
corpore ecclesie: quīs sint de ecclesia.
¶ Quarto cōsiderem⁹ quātū ad vtrūq̄
cōpositū. s. corpus et animā: si xps est ca-
put animarū tñ: aut corporū et animarū
simul. Ad quod respondet v̄m glo. s. ad
Cor. vi. Nescitis qz corpora vestra mē-
bra sunt xpi: q̄ caput est non solum ani-
marum: sed etiā corporū q̄ in glorioza re-
surrectione suam perfectionē habebūt.
Tunc nāq̄ electi oēs erunt cū p̄ncipe
xpo: quem dilexerunt: in cuius aspectu
placido hilari et iocūdo letabunt et refi-
cientur interius et exterius. Sed q̄ nūc
nolunt esse membra illius nō poterunt
tunc regnare cū illo. O infelix mūdano-
rum conditio. Volunt homines mem-
bra potius fieri diaboli q̄ xpi. Illū se-
quūtur: a xpo fugiūt: virtutes spernūt:
amplectuntur vitia: et de futuro nihil
p̄meditantur. Nunc nūc xps est in ec-
clesia militanti xpm patronum accipe-
re: vt in ecclesia triumphanti valeamus
cum xpo gloriari. O q̄ beata gens: o q̄
beatus populus cuius pius iesus xps
domin⁹ et caput est. O q̄ miserabilis et
lachrymosa societas cui diabolus p̄e-
st: nō in iordine s; in errore: nō in gau-
dio sed in merore: non in bono s; in oī
malo. Strudeam⁹ itaq̄ quātū possum⁹
vt xpi mēbra et nō diaboli inueniamur.

¶ **Q**uod influentia gratie a xpo capite accipimus. Caplm. ij.

¶ **E**rtia conclusio dicitur influentie. In qua perscrutari debemus de influentia gratie a xpo capite: ex eo quod Job. s. dicitur: De plenitudine eius omnes accepimus gratiam. Pro cuius declaratione occurrunt quattuor dubia aperienda.

Primum utrum possit esse influentia a xpo homine in corpus ecclesie.

Secundum utrum possit esse influentia in angelis.

Tertium utrum maior fuerit influentia hominis post incarnationem quam ante vel equalis.

Quartum utrum unio capitis ad corpus sit unio simpliciter.

¶ **C**irca primum est sciendum quod christus homo influit gratiam corpori ecclesie et membris eius tribus modis.

Primo per modum meriti.

Secundo per modum exemplaris.

Tertio per modum capitis.

¶ **P**rimo modo nobis est gratia a xpo homine per modum meriti: quia ipse est qui nobis meruit gratiam per quam remittuntur peccata nostra: et gratiam per quam cognosceremus et diligere mus ipsum: et omnibus creditibus in ipsum et diligentibus hoc meruit. Unde ad Romanos. v. dicitur: Sicut per unum hominem inobedientia peccatores constituti sunt multi: ita per unum hominem obedientiam iusti constituti sunt multi. ¶ **S**ecundo modo influit nobis gratia per modum exemplaris. Sicut enim videmus quod sic se habet exemplar ad exemplum quod quodammodo exemplum educit ab exemplari: ita in ipso xpo homine est exemplar perpositum gratie cui debemus coaptare nos et conformare. Nam ipse est liber vite iuxta quem scribi debent libri nostri: id est conscientie que sunt libri ut habet Apocalypsis. ix. c. Vinc et apostolus. s. ad Cor. xv. c. ait: Primum homo de terra terrenus: secundus homo de celo celestis. Qualis terrenus tales et celestes. Ergo sicut portauimus imaginem terreni: portemus et imaginem celestis.

¶ **T**ertio modo influit xps nobis gratiam

per modum capitis. Est enim quodammodo amor capitis ad membra: ut ipsum caput quodam naturali amore diligit membra. Unde spiritus animalis qui sunt in capite ex hoc amore decurrunt a capite in membris. Unde si aliquod membrum leditur: concurrunt spiritus a capite ad partem illam dolentem: et ibi colliguntur. Influentia ergo capitis ad membra ut sensificent et moueantur est per naturalem amorem. Et hunc appetitum implet spiritus animalis influens a capite ad membra. Secundum hoc ergo dicendum quod spiritus increatus per quem est nobis communitio totius trinitatis scilicet spiritus sanctus abundat in nostro capite: scilicet in christo: et ipsi christi et sue beate anime est desiderium ut participemus suum spiritum. Ipse vero spiritus explet desiderium quod habet christus ad nos ex suo ardentissimo amore.

¶ **C**irca secundum dubium est notandum quod a capite xpo homine recipiunt angeli singulariter tria.

Primo cognitionem veritatis.

Secundo honorem.

Tertio dulcedinem siue iocunditatem.

¶ **P**rimo cognitionem veritatis: quia erudiuntur ab ipso: imo etiam per ecclesiam que est corpus eius innouit eis mysterium incarnationis. Nec erubescunt erudiendi per ipsam. Unde apostolus ad Ephesios. ij. c. Mihi enim omnium sanctorum ministerio data est gratia hec in gentibus euangelizare inuestigabiles diuitias christi: illuminare omnes: que sit dispensatio sacramenti absconditi a seculis in deo: qui omnia creauit: ut innotescat principibus et potestatibus in celestibus per ecclesiam multiformis sapientia dei: secundum predefinitionem seculorum: quam fecit in christo iesu domino nostro. Super que verba dicit Nicolaus de lyra. quod redemptio christi dispensabilis tantis gentibus quam etiam iudeis non fuit ante reuelata nisi paucis et obscure. Et mysterium christi de uocatione gentium non solum hominibus fuit absconditum: sed etiam angelis. Qui etiam predicantibus apostolis hanc no-

Feria. V. post do. III. aduentus. Ser. XIX

hicia intuitiua habuerunt per ecclesiam
id est per apostolorum predicationes: vi-
dentes actu conuersione gentilium ad
fide. Quod factum fuit hinc prefontione
seculorum. i. eterna dispositione tpe plent
tudinis adimplerit: qua fecit in xpo ies
su adimpleri. Cui dicto concordat Diony.
di. angelicas dignitates supra memoia
ta mysterium xpi ad plentum non intellexit
se: donec completa est passio xpi: et aploz
predicatio per gentes dilatata. Aug. etiam
vii. sup. Gen. ad lram ait: Sic fuit my-
sterium incarnationis xpi a seculis absco-
ditum in deo: vt tunc innotesceret princi-
piibus et potestatibus in celestibus. Ubi
dicit sanctus Tho. in. f. parte. q. lviij. ar.
v. ad ij. ar. q. de mysterio incarnationis
xpi contingit loqui dupliciter. Uno mo-
do in generali. Et sic oibus reuelatum
est a principio sue beatitudinis. Cuius
ratio est: quia hoc est quoddam generale prin-
cipium ad quod omnia eorum officia ordinan-
tur. Oes enim sunt administratorij spiri-
tus. Heb. f. in ministerium missi propter
eos qui hereditate capiunt salutis. Quod
quidem fit per incarnationis mysterium.
Unde oportuit de hoc mysterio oes a
principio comiter edoceri. Alio modo possu-
mus loqui quantum ad speciales conditio-
nes. Et sic non oes angeli a principio de
omnibus sunt edocti: imo quidam etiam
superiores angeli postmodum didicerunt:
sicut dicit Dionysius. vii. c. cele. hierar. ¶ Se-
cundo accipiunt honorem qui attendit quan-
tum ad reparationem sive restorationem
ruine angelice. Non enim parum erat eis
detractum honoris ex ruina apostatarum
angelorum. Sed per incarnationem pas-
sionem fit restauratio ruine angelice per ho-
mines impletes numerum ipsorum angelo-
rum. Unde in ps. cix. dicitur: Iudicabit in na-
tionibus implebit ruinas. Et glosa ad
Ephes. f. dicitur: Proposuit restaurare. i.
ad primum statum reducere omnia per pecca-
tum destructa: angelos et homines: quia
per hominis restorationem ruina an-
gelorum reparatur. ¶ Tertio recipiunt
dulcedinem et iocunditatem ab ipsa hu-

manitate xpi. Nam magnam recipiunt
dulcedinem et contemplationem diuinitatis.
Sed cum vident diuinitatem in hu-
manitate: est eis alius modus dulcedi-
nis. Propter quod Petrus. f. Pe. f. ait:
In quem desiderant angeli prospicere.
Et Jobel. iij. dicitur: Colles fluent lac
et mel. Colles enim angeli sunt: qui ante
incarnationem fluebant mel in dulcedi-
ne contemplationis diuinitatis in se. Sed
ex eius incarnatione fluunt dulcedinem
contemplationis diuinitatis et huma-
nitatis que humanitas significatur per
lac. ¶ Et si dicatur quod angeli erant beati
ante incarnationem christi. Sed beatitu-
do est status omnium bonorum aggregatio-
ne perfectus: ergo nihil deficiebat eis de aliquo bo-
no. Respondet Alexander in. iij. q. quibus
in bono essentiali essent perfecti ex visio-
ne dei: tamen eis accrescere potuit bo-
num et gaudium accidentale. ¶ Circa ter-
tium dubium est dicendum quod ecclesia
post incarnationem et passionem christi
sibi maiorem recepit gratiam quam ante. Quod
patet: quia ante incarnationem per fidem
christi erat remissio peccatorum quantum
ad culpam et non quantum ad omnem pen-
nam: quia remanebat pena carentie visio-
nis dei. Post incarnationem vero est remis-
sio peccatorum quantum ad culpam et omnem
penam. Unde hinc fides ecclesie ante incar-
nationem post fit equalis: virtuosior tamen est
post quam ante: quia habet meritum passio-
nis christi sibi coniunctum: hec habens
tur ab Alexandro. ¶ Circa quartum du-
bium dicendum hinc Hugonem de sancto
victore: quod vnum dicitur multipliciter. Primo
modo est vnum in natura. Et hoc modo
pater filius et spiritus sanctus sunt vnum.
Secundo modo est vnum in persona. Et sic
humanitas et diuinitas sunt vnum in
persona filii. Tertio modo est vnum per iusti-
ciam presentem: et futuram gloriam. Et illud est
vnum quod attendit in personitate voluntatis.
Et sic dicimus quod est vnum in membris cum capi-
te in corpore ecclesie: et est vera vnum in qua

Feria. VI. post do. III. aduentus. Ser. XX

beati sunt qui uiuuntur: et miseri q̄ ab ea separantur: qm̄ omne bonuz felicitas animas in xpo est: in ipso sunt thesauri incōparabiles: ⁊ inestimabiles diuitie dei. Ergo ipsum queramus ut ab ipso recipiamus gratiam: quam nobis ipse cōcedat ⁊c. Amen.

¶ Feria sexta post tertiā dñicā aduentus de scientia xpi. Sermo. xx.

¶ Jesus est sciens oīa. Fructus. xx.

Quius autem

uestriū. Iterū ubi. s̄. Doctores iudeoz audiebāt xpm̄ sepe nūero scripturas pphetarū pdicantē ⁊ mirabant quōd sciret: cū eas non didicisset. Nec soluz eo pfectionis tpe: quo maturū ingenū litterarū pingue dñe solet esse delibutum hoc uiderunt uerū etiā in infantili etate anno uidelz xij. in medio eoz sedentem sapiētissime audientem ⁊ interrogantē illū cōspere runt. Quo spectaculo potuissent si uoluissent cognoscere ipm̄ esse filiū dei in quo reuebat splendor tante scientie ⁊ sapiētie. Sed uolūtate sua peruersā in eū credere noluerunt: spreuerūt sciētia eius ⁊ ipm̄ persecuti sunt usq; ad mortē. Et qm̄ singulare est hoc priuilegium in dño iesu xpo scz fm̄ assumptā naturā in omni sciētia erat decoratus: ideo in presenti sermone de scientia anime xpi dicturi sumus. De qua fructum uerū proponim⁹ cōreplandū q̄ est. Jesus est sciēs oīa. Pro cuius declaratione tres conclusiones erunt notande.

Prima d̄: multiplicatiōis.

Secunda d̄: acquisitionis.

Tertia d̄: conditionis.

¶ Quod multiplex fuit scientia in christo. Capitulum. s̄.

Prima conclusio d̄: multiplicatiōis. In qua scire debemus qd̄ fm̄ multiplicatiōē naturarū in xpo multiplicatur eius scientia: put declarat magister sententiā in. iij. ⁊ catholici docto-

res. Cuius rōnē assignat Alexā. in. iij. summe. q. xij. memb. s̄. dicens: ut dicit Jobes Damas. Quoz sunt diuerse nature: eoz sunt diuerse opatiōes. Opationib⁹ autē pportioatur habit⁹: ergo cū in ipso sint diuerse opatiōes propter diuersas naturas: erunt in ipso diuersi habitus. Et cū sciētia dicat habitū fm̄ diuinā naturā ⁊ hūanā: in ipso xpo erūt diuerse sciētie. Insup̄ put dicit Boet⁹ in lib. de diuersis naturis ⁊ vna psona: xps accepit aliqd̄ a triplici statu humani generis siue Ade. Un⁹ stat⁹ fuit qui debebat ei si stensset stat⁹. s̄. beatitudinis in pmiū. Ali⁹ fuit stat⁹ in q̄ erat scz stat⁹ innocētie. Et terti⁹ stat⁹ fuit post lapsum. Un⁹ xpm̄ triplicē fm̄ hos stat⁹ cognitionem deuit habere: uidelz Primo cognitionē glie.

Secundo cognitionē nature integre.

Tertio cognitionē penalis experiētie.

¶ Et hoc ppter pfectionē aie xpi: q̄ nō tm̄ d̄ esse perfecta fm̄ superiorē portio nē: uerū etiā fm̄ inferiorē: etiā fm̄ partē sensualē: nō tantū quātū ad statū patrie: s̄ etiā quātū ad statum uie. Addit dñs Bon. dist. xij. in. libri. ar. iij. q. s̄. q̄ perfecta fuit aia xpi quātū ad cognitionē nō solū respectu cognoscibilium: sed etiā respectu modoz cognoscēdi: id cū res tripliciter sint cognoscibiles fm̄ qd̄ tripl̄ habēt esse. Vabent em̄ esse in uerbo in intellectu creato: ⁊ i ppo glie. Ad hoc qd̄ intellect⁹ aie xpi plenā de rebus h̄ret cognitionē: res cognouit ista triplici cognitōe. Et sic p̄ qd̄ xpi aia nō tm̄ habuit cognitionem uerū in uerbo: sed etiā uerū a uerbo. Cognitionem in quā nō tm̄ simplicis noticie: sed etiam experiētie. Possumus tamē cōtra hoc arguere sic. Un⁹ persone vna est perfectio: christus est vna persona: ⁊ sciētia est perfectio: ergo ipsius erit vna sciētia. ¶ Secundo sic: christus est sciēs scientia increata: ⁊ hec est certiss̄ sima perfectissima et nobilissima: ergo superfluum est ponere in ipso aliā sciētia: qd̄ frustra sit per plura quod potest